



جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran



استاندارد ملی ایران

۱۵۰۴۶

چاپ اول

ISIRI

15046

1st. Edition

مداخلات پرستاری - کمک به راه رفتن
مددجو/بیمار با عصا - آیین کار

**Nursing Interventions -
Assisting Client/ patient for walking by
Cane-Code of Practice**

ICS: 11.020

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

« مداخلات پرستاری - کمک به راه رفتن مددجو/بیمار با عصا - آیین کار »

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کارآفرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

سمت و / یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری کشور

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاون فنی سازمان نظام پرستاری کشور

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری داخلی-جراحی)
کشور

جعفری، یعقوب
(کارشناس ارشد بیهوشی)
عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گلستان

سنجری، مهناز
(کارشناس ارشد پرستاری کودکان)
کشور

رضوی، مریم
(کارشناس پرستاری)
کشور

شمسی، شمس الدین
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)
عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

محمودی راد، محمدحسین
(دکترای پرستاری)
عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)
کشور

نجاتیان، احمد
(کارشناس ارشد بهداشت)
معاون فرهنگی سازمان نظام پرستاری کشور

یگانه، محمد رضا
(کارشناس ارشد پرستاری)
عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - کمک به راه رفتن مددجو/بیمار با عصا - آیین کار " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در سی و چهارمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۰/۲۵ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱- بلک و هوکس. پرستاری داخلی و جراحی . ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران جامعه نگر ، سالمی .

۲ - سازمان نظام پرستاری . استاندارد های خدمات پرستاری . تهران . ۱۳۸۵.

3- Jadith schilling. *Nursing Procedures*. Fifth Edition.2009

4 - Karen,Holland.*Mini Encyclopaedia of nursing*.2005

5 - Smeltzer,Suzanne C.Hinkle,Janice L.Brunner and Suddarth . *Textbook of Medical – Surgical Nursing* .11th Edition,Philadelphia: Lippincott Co.,2010

مداخلات پرستاری - کمک به راه رفتن مددجو/بیمار با عصا - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در کمک به راه رفتن مددجو/بیمار با عصا به منظور ایجاد تعادل در بیماران/مددجویان با ضعف یا جراحت یک طرفه بدن، حمایت از مددجو/بیمار دارای عدم تعادل، و فشار وارده روی مفاصل مددجو/بیمار بر اثر تحمل وزن و نمایش طرح گام به گام این خدمت جهت بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف- در کلیه بخش های عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن .

ب- در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده .

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۸، مداخلات پرستاری- اندازه گیری فشار خون- آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹، مداخلات پرستاری- شستن دست ها- آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۰، مداخلات پرستاری- وضعیت دادن به بیمار/مددجو- قرار دادن بیمار/مددجو در وضعیت نشسته یا نیمه نشسته - آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۲۸، مداخلات پرستاری- ارزیابی تنفس- آیین کار

۵-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۳۲، مداخلات پرستاری- ارزیابی نبض رادیال - آیین کار

۶-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲، مداخلات پرستاری- گزارش نویسی - آیین کار

۷-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۳، مداخلات پرستاری- کمک به مددجو/بیمار در راه رفتن - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار^۱

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است .

۲-۳

بهبیار^۲

فردی دارای دیپلم بهیاری که تحت نظارت کلی در یک واحد بهداشتی و درمانی در فعالیت های پرستاری همکاری داشته و همچنین ممکن است در زایمان های طبیعی زنان باردار کمک نموده و از مادران ونوزادان مراقبت نمایند.

۳-۳

کمک پرستار^۳

فردی دیپلمه که طی یک دوره آموزشی مرتبط، آموزش های لازم در زمینه انجام اموری از قبیل اجرای دستورات بهداشتی و درمانی و کمک به پرستاران و بهیاران را فرا گرفته و تحت نظارت کلی این خدمات را در بیمارستان جهت مددجویان/ بیماران ارائه می دهد.

۴-۳

مددجو/ بیمار^۴

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی /درمانی مراجعه می کند .

۵-۳

تروکانتر بزرگ^۵

زائده ی استخوانی چهار گوش و بزرگی است که از قسمت خارجی زاویه گردن استخوان ران(فمور) با تنه آن، منشعب می شود.

۶-۳

تروکانتر کوچک^۶

1 - Nurse

2 - Licensed Practical Nurse/LPN

3 - Nurse Assistant

4 - Patient /Client

5 - Greater Trochanter

6 - Lesser Trochanter

زائده ی مخروطی است که از قسمت خلفی داخلی محل اتصال بخش خلفی و تحتانی گردن استخوان ران (فمور) با تنه آن، منشعب می شود.

۷-۳

عصا^۱

وسیله فلزی یا چوبی که توسط افرادی که دچار ضعف یا جراحی در یک طرف بدن می باشند، استفاده می شود. استفاده از عصا برای کم کردن فشار وزن بر روی مفاصل یا افزایش تعادل یا برای پیشگیری از خمیده شدن بدن یا حتی در فردی که به عللی از ایستادن یا راه رفتن به علت ترس خودداری می کند، استفاده می شود. اندازه عصاها از سطح زمین تا کمر بیمار می باشد و زمانی که بیمار عصا را در دست می گیرد آرنج وی باید ۳۰ درجه خم شود. عصا همیشه در سمت مخالف طرف آسیب دیده یا ضعیف بدن گرفته می شود. انواع عصا سه نوع می باشد: عصای تک پایه با دستگیره خمیده، عصا تک پایه با دستگیره صاف، عصاهای سه پایه و چهار پایه.

۱-۷-۳

عصای تک پایه با دستگیره خمیده^۲

این نوع عصا در انتها دارای یک پایه می باشد و در قسمت دستگیره به صورت نیم دایره خمیده می باشد و برای بیمارانی که به کمترین میزان حمایت جهت راه رفتن نیاز دارند و/یا برای بیمارانی که به طور همیشگی از پله استفاده می کنند، کاربرد دارد.



شکل ۱- عصای تک پایه با دستگیره خمیده

۲-۷-۳

عصا تک پایه با دستگیره صاف^۳

این عصا در انتها دارای یک پایه می باشد و در قسمت دستگیره صاف می باشد و برای کسانی که دستان ضعیف دارند مناسب است. این عصا برای بیمارانی که تعادل کمی دارند توصیه نمی شود.

1 - Cane

2 - Single End Cane with Half Circle Handle

3 - Single End Cane with Straight Handle



شکل ۲- عصای تک پایه با دستگیره صاف

۳-۷-۳

عصاهای سه پایه و چهار پایه^۱

این عصاها در انتها دارای سه یا چهار پایه می باشد و به خاطر داشتن این پایه ها و سطح پهنی که پوشش می دهند، حداکثر میزان حمایت را فراهم می آورند. این عصاها برای مددجویانی که تعادل کمی دارند توصیه می شود.



شکل ۳- عصاهای سه پایه و چهار پایه

۸-۳

سبکی سر^۲

شامل اختلال حس ارتباط با فضا، احساس وجود نوعی حرکت در داخل سر، سرگیجه و اختلال تعادل است.

۹-۳

دمپایی^۳

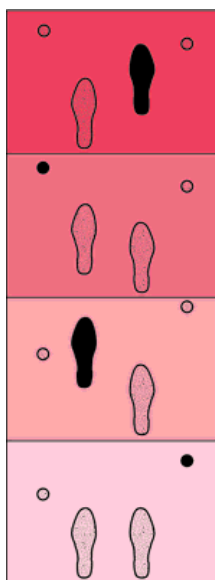
این نوع دمپایی ها بدون پاشنه و راحت می باشند و کف این نوع دمپایی ها سر و لیز نمی باشد.

۱۰-۳

راه رفتن ۴ نقطه (گام های معکوس دوجانبه)^۴

-
- 1 - Tripod or Quad Cane
 - 2 - Dizziness
 - 3 - Slipper Shoes
 - 4 - Reciprocal Pattern / Four Point Gait

ابتدا عصا یا عصای زیر بغل راست، سپس پای چپ، سپس عصا یا عصای زیر بغل چپ و سپس پای راست به جلو گذاشته می شود. نام دیگر این الگوی راه رفتن گام های معکوس دوجانبه می باشد.



شکل ۴- شمایی از چگونگی راه رفتن ۴ نقطه

۴ اهداف مداخله ای

- ۱-۴ ایجاد تعادل در بیماران/ مددجویان با ضعف یا جراحت یک طرفه بدن
- ۲-۴ حمایت از مددجو/ بیمار دارای عدم تعادل
- ۳-۴ کمک به کاهش فشار وارده روی مفاصل مددجو/ بیمار بر اثر تحمل وزن

۵ حداقل وسایل مورد نیاز

- ۱-۵ عصا
- ۲-۵ دمپایی یا کفش راحتی

۶ روش انجام کار

- ۱-۶ بررسی دستور پزشک
- ۲-۶ شستشوی دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹
- ۳-۶ آماده سازی وسایل مورد نیاز و بردن آنها به اتاق بیمار/مددجو
- ۴-۶ برقراری ارتباط با بیمار/مددجو و توضیح مراحل انجام کار به وی
- ۵-۶ کنترل علایم حیاتی بیمار/ مددجو مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۸، ۱۵۰۲۸، و ۱۵۰۳۲

۶-۶ کمک به مددجو/ بیمار جهت نشستن در لبه تخت مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۰

۶-۷ کمک به بیمار/مددجو تا از روی تخت یا صندلی برخیزد.

۶-۸ قرار دادن عصا در فاصله (۲۰-۱۵) سانتی متری نزدیک پای غیر درگیر(قوی تر) بیمار/مددجو.

۶-۹ کمک به بیمار/ مددجو تا شروع به راه رفتن کند مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۳ طوری که پای ضعیف تر همزمان با عصا به جلو گذاشته شود. سپس پای غیر درگیر (قوی تر) به طرف جلو گذاشته می شود (گام های معکوس دوجانبه)

یادآوری- در این نوع حرکت وزن مددجو/ بیمار بین عصا و پای غیر درگیر تقسیم می شود.

۶-۱۰ تکرار فن

۶-۱۱ حمایت بیمار/ مددجو در هنگام راه رفتن و همراهی وی

۶-۱۲ برگرداندن بیمار/ مددجو به تخت در صورت بروز علائم سرگیجه و یا عدم تعادل و احتمال سقوط

۶-۱۳ کنترل علائم حیاتی بیمار/مددجو

۶-۱۴ تکرار فن پس از استراحت

۶-۱۵ ثبت اطلاعات و یافته ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ شامل:

الف - نوع عصای مورد استفاده

ب - تاریخ و زمان اقدام به راه رفتن با عصا

پ - طول مسافت طی شده توسط بیمار/ مددجو با عصا

ت - میزان درک بیمار از توضیحات شما قبل از راه رفتن و تحمل وی جهت راه رفتن

ث - مشکلات احتمالی پیش آمده و اقدامات انجام شده

ج- تعداد افرادی که به بیمار/ مددجو در راه رفتن کمک کرده اند

۷ شرایط انجام کار

۷-۱ دقت و صحت در انجام کار

۷-۲ حفظ حریم و حرمت بیمار/مددجو

۷-۳ ارائه توضیحات لازم به بیمار/مددجو

۷-۴ حفظ نکات ایمنی

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرآیند کار توسط پرستار، بهیار و کمک پرستار در کلیه بخش ها در صورت نیاز برای بیمار/مددجو انجام می گیرد.

۹ نکات آموزشی

۹-۱ از نشانه‌های ارتفاع مناسب عصا این است که دسته عصا در لبه تروکانتر بزرگ قرار بگیرد و اجازه دهد که آرنج در حدود ۳۰ درجه زاویه بگیرد.

۹-۲ اگر عصا خیلی کوتاه باشد، بیمار/مددجو مجبور است شانه‌اش را بیاندازد.

۹-۳ اگر عصا خیلی بلند باشد، شانه‌های بیمار/مددجو را می‌کشد و به سختی تعادل بیمار/مددجو حفظ می‌شود.

۹-۴ بیمار/مددجو باید از تکیه دادن به عصا خودداری کند و عصا را مشابه یکی از پاهای خود حرکت دهد.

پیوست الف
(الزامی)
حقوق مددجو/ بیمار

الف-۱ مددجو/ بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد.

الف-۲ مددجو/ بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو/ بیمار گردد.

الف-۳ مددجو/ بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۴ مددجو/ بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد. لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو/ بیمار خواهد بود.

الف-۵ مددجو/ بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید.

الف-۶ مددجو/ بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند، تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید.